

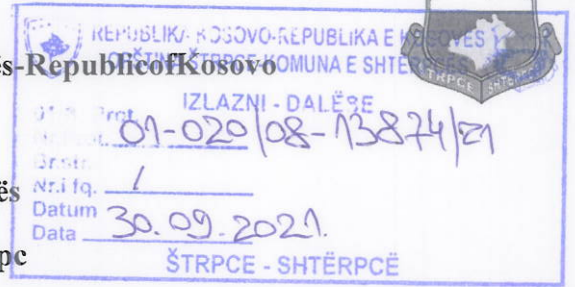

Republika Kosova-Republika e Kosovës-Republic of Kosovo

Opština štrpce

Komuna e Shtërpçës

Municipality of Strpce

Oslanjajuci se na clan 12,17,40 Zakona br.03/L-40 o Lokalnoj Samoupravi, i clana 10 i 34 Statusa Opstine Strpce br. 01-Br 898 od dana 14/07/2010, Skupstina Opstine Strpca na sednici odrzanoi dana 24.09.2021 je usvojila ovu:

ODLUKU

ZA USVAJANJE OPSTINSKE STRATEGIJE ZA POBOLJSANJE SOCIJALNIH I PORODICNIH USLUGA

I

1. Usvaja se opstinska strategija za poboljsanje Socijalnih i Porodicnih usluga 2022-2024 u opstini Strpce po testu prilozenom uz ovu odluku
2. Ova odluka stupa na snagu danom potpisivanja od strane predsedavajuceg Skupstine

II

PresedavajuciskupstineOpstine
PredragGrbic

**OPŠTINSKA STRATEGIJE ZA POBOLJŠANJE
SOCIJALNIH I PORODIČNIH USLUGA
2022 - 2024
OPŠTINA ŠTRPCE**

SEPTEMBAR 2021. godine

Sadržaj

Zahvalnost	3
Uvod	4
1. Vizija i misija	5
1.1 Vizija	5
1.2 Misija	5
2. Principi i vrednosti	5
3. Analiza trenutnog stanja	6
3.1 Opšti podaci o opštini Štrpce	6
3.2 Pravni okvir za regulisanje i unapređenje socijalnih i porodičnih usluga	7
3.2.1 Centralni pravni okvir	7
3.2.2 Opštinski pravni okvir	9
3.3. Ključni akteri u oblasti socijalne zaštite	9
3.3.1 Ministarstvo rada i socijalne zaštite	9
3.3.2. Opština Štrpce	10
3.3.3. Centar za socijalni rad opštine Štrpce (CSR)	11
3.3.4. Nevladine organizacije koje pružaju socijalne i porodične usluge na teritoriji opštine Štrpce ..	12
3.4. Prioritetne kategorije	12
3.4.1. Deca i mladi sa invaliditetom	13
3.4.2. Osobe sa invaliditetom	13
3.4.3. Deca i mladi	14
3.4.4. Stanovnici ruralnih područja	15
3.4.5. Žrtve nasilja u porodici	15
3.4.6. Nevećinske zajednice	16
4. Strateški pravci i ciljevi razvoja	16
5. Praćenje i ocena implementacije Strategije	19
6. Održivost	20
Aneks I - Akcioni plan za poboljšanje socijalnih i porodičnih usluga u opštini Štrpce za period od 2022. godine do 2024. godine	

Zahvalnost

Ovim putem iskazujemo zahvalnost članovima Savetodavne grupe kao i ostalim akterima koji su učestvovali u izradi ovog dokumenta od velikog značaja za unapređenje socijalnih i porodičnih usluga u opštini Štrpce. Usvajanjem ove strategije opština Štrpce je iskazala svoju težnju da bude i ostane socijalno odgovorna, fokusirana na rešavanje potreba svih svojih građana.

Takođe, želimo da se zahvalimo nevladinim organizacijama *People in Need*, *Peaceful Change Initiative* i *Aktiv* koje su u okviru projekta „Jačanje lokalnih glasova za pravičan razvoj“ – ALVED, koji finansira vlada Velike Britanije, pružile podršku Savetodavnoj grupi u izradi dokumenta, kao i svima koji su podelili svoje iskustvo, vreme i energiju tokom radionica, anketa i intervjua.

S poštovanjem,

Bratislav Nikolić
Gradonačelnik Štrpca

Uvod

Strategija za poboljšanje socijalnih i porodičnih usluga u opštini Štrpce za period od 2022. godine do 2024. godine (u daljem tekstu: Strategija) je sveobuhvatni dokument koji uključuje analizu trenutnog stanja i identifikovanje ključnih aktera, problema, prioriternih kategorija, strateških pravca i aktivnosti za unapređenja kvaliteta postojećih i razvoj novih socijalnih i porodičnih usluga u opštini Štrpce.

Strategija obavezuje organe lokalne samouprave i nevladine organizacije na aktivnu ulogu u kreiranju i sprovođenju socijalne politike u opštini Štrpce, a u cilju obezbeđivanja efikasnijih i kvalitetnijih usluga i jačanju kapaciteta u oblasti socijalnih i porodičnih usluga u opštini Štrpce.

Strategija je poslužila kao osnov za izradu Akcionog plana za poboljšanje socijalnih i porodičnih usluga u opštini Štrpce za period od 2022. godine do 2024. godine (u daljem tekstu: Akcioni plan). Akcioni plan je sastavni deo ovog dokumenta i donosi se radi operacionalizacije i ostvarivanja opštih i posebnih ciljeva.

Izrada i usvajanje ove strategije je u skladu sa nadležnostima opštine Štrpce utvrđenim u članu 12. stav 2. tačka d i članu 17. stav 1. tačka k Zakona br. 03/L – 040 o lokalnoj samoupravi i članu 6. Zakona br. 02/L-17 o socijalnim i porodičnim uslugama i Zakona br. 04/L-081 o izmeni i dopuni Zakona br. 02/L-17 o socijalnim i porodičnim uslugama i članu 10. stav 1. tačka k i članu 34. stav 1. tačka r Statuta opštine Štrpce br. 01/898 od 14.07.2010. godine i Memoranduma o razumevanju potpisanog 4.11.2020. godine između opštine Štrpce, NVO People in Need i NVO Peaceful Change Initiative.

Strategija je izrađena u okviru projekta „Jačanje lokalnih glasova za pravičan razvoj” (ALVED), koji je finansiran od strane vlade Velike Britanije, a implementiran od strane nevladinih organizacija People in Need, Peaceful Change Initiative i Aktiv. Metodologija implementacije ALVED projekta je participativno planiranje, stoga je formirana Savetodavna grupa koju su činili predstavnici lokalne samouprave i nevladinih organizacija iz opštine Štrpce. Savetodavna grupa je na radnim sastancima i radionici održanoj jula 2021. godine u Ohridu identifikovala probleme i potrebe prioriternih kategorija i dala smernice za izradu Akcionog plana. Pored toga PIN i Aktiv sproveli su istraživanje u okviru kojeg su prikupljeni kvantitativni i kvalitativni podaci o mapiranju potreba prioriternih kategorija i postojećim socijalnim i porodičnim uslugama na teritoriji opštine Štrpce.

1. Vizija i misija

1.1 Vizija

Opština Štrpce je lokalna samouprava u kojoj svi građani imaju jednake mogućnosti da ostvaruju svoja prava i koriste usluge kvalitetne socijalne i porodične zaštite bez ikakve razlike u pogledu rase, nacionalne pripadnosti, boje kože, pola, jezika, verskog opredeljenja, političkog ili drugog mišljenja, nacionalnog ili socijalnog porekla, imovinskog statusa ili statusa na osnovu rođenja.

Opština Štrpce je usredsređena na rešavanje socijalnih potreba svih svojih građana, posebno lica i porodica kojima je neophodna pomoć zajednice u rešavanju egzistencijalnih problema i socijalne sigurnosti. U interesu ostvarivanja ciljeva ove strategije, Opština Štrpce je otvorena za saradnju sa nevladinim organizacijama i privatnim sektorom.

1.2 Misija

Da bude i ostane socijalno odgovorna opština u kojoj se kontinuirano primenjuje Akcioni plan za poboljšanje socijalnih i porodičnih usluga, opština Štrpce konstantno unapređuje sistem socijalne zaštite usmeren na lica i porodice u stanju socijalne potrebe, jačanjem kapaciteta organa lokalne samouprave i umrežavanjem sa nevladinim organizacijama i privatnim sektorom, a radi poštovanja principa i vrednosti propisanih ovom strategijom, osnovnih ljudskih prava utvrđenih domaćim zakonima i međunarodnim konvencijama o pravima čoveka.

2. Principi i vrednosti

- **Zabrana diskriminacije** ostvaruje se poštovanjem i unapređenjem osnovnih ljudskih prava pružajući jednake mogućnosti za sve građane opštine Štrpce u planiranju, kreiranju i pružanju socijalnih i porodičnih usluga.
- **Poštovanje integriteta i dostojanstva** korisnika socijalnih i porodičnih usluga zasniva se na načelima socijalne jednakosti i solidarnosti, a usluge se pružaju uz poštovanje fizičkog i psihičkog integriteta korisnika.
- **Efikasnost i kvalitet pružanja** socijalnih i porodičnih usluga ostvaruje se na način koji obezbeđuje postizanje najboljih mogućih rezultata u odnosu na raspoloživa sredstva.
- **Zajednički rad i sinergija** svih aktera u sistemu socijalne zaštite u cilju osiguranja poboljšanje kvaliteta pružanja socijalnih i porodičnih usluga.
- **Transparentnost u radu** ostvaruje se pravovremenim i objektivnim obaveštavanjem javnosti, korisnika i svih zainteresovanih o procesima donošenja odluka, instrumentima i rezultatima rada u polju socijalnih i porodičnih usluga, na jasan i razumljiv način i na maternjem jeziku.

- **Lični razvoj korisnika** socijalnih i porodičnih usluga ima za cilj smanjenje zavisnosti od sistema socijalne zaštite, podstičući razvoj samostalnog delovanja pojedinca.
- **Sveobuhvatnost i održivost** socijalnih i porodičnih usluga radi socijalne sigurnosti što šireg kruga građana opštine Štrpce i socijalnog uključivanja svih osetljivih kategorija u cilju blagostanja pojedinca i društva u celini.

3. Analiza trenutnog stanja

3.1 Opšti podaci o opštini Štrpce

Nakon što je ukinuta 31.12.1965. godine, Skupština opštine Štrpce ponovo je formirana 10.08.1988. godine. Opština Štrpce obuhvata prostor od 247,36 km² na severoistočnom području Šar-planine i gornjem delu sliva reke Lepenac, koji se još naziva i Sirinička župa. Opština predstavlja planinsko područje sa specifičnom razuđenom celinom i rasponom nadmorske visine koja se kreće od 900 metara nadmorske visine u dolini Lepenca, do 2,500 metara nadmorske visine na najvišem vrhu Ljuboten.

U neposrednom okruženju se nalazi opštine Uroševac, Kačanik, Suva Reka i Prizren, a jednim delom se opština graniči sa susednom Republikom Severnom Makedonijom. Karakteristike reljefa i mogućnost korišćenja poljoprivrednog zemljišta uticali su na fizionomiju mreže naselja koja su pretežno župskog, zbijenog tipa. U ukupnoj mreži od 16 naselja dominira sedište opštine kao administrativni i privredni centar sa delimičnom funkcijom gravitacionog centra u odnosu na okruženje. Nešto veći stepen organizovanosti osim sedišta opštine ima i relativno novo naselje Brezovica na kome su locirani turistički kapaciteti, dok ostala naselja karakteriše slaba međusobna funkcionalna integrisanost i odsustvo urbanizacije. Poljoprivredno zemljište zauzima 55% površine opštine (13.651 ha). Pod šumama je 42% teritorije opštine (11.372 ha). Najrazvijenije privredne grane u opštini su turizam i stočarstvo. Nema tačnih podataka o broju građana koji rade u privatnom sektoru.

U opštini trenutno živi oko 13.600 stanovnika, među kojima je 9.100 Srba, 4.500 Albanaca i 30 Roma (izvor: OSCE misija na Kosovu) sa malom prosečnom gustinom naseljenosti (oko 60 stanovnika po km²) što je karakteristično za brdsko-planinska područja. Osnovna demografska obeležja su blagi rast ukupnog broja stanovnika i mešoviti nacionalni sastav. Teritorijalni raspored stanovništva izrazito je neuravnotežen. U opštini živi oko 900 interno raseljenih lica (srpske nacionalnosti), od kojih oko 400 živi u kolektivnim centrima, a ostali žive u privatnim kućama.

Od ukupno šesnaest (16) naselja u opštini Štrpce, osam (8) je naseljeno Srbima: Štrpce, Brezovica, Vrbeštica, Jažince, Berevce, Gotovuša, Sevce i Sušice; četiri (4) Abancima: Brod, Firaja, Ižance i Koštanjevo, a četiri (4) naselja imaju mešoviti nacionalni sastav: Viča, Drajkovce i Gornja i Donja Bitinja.¹

Na teritoriji opštine Štrpce postoji samo primarna zdravstvena zaštita koju pruža Dom zdravlja u Štrpcu uključujući i službu hitne pomoći, kao i ambulante u selima u kojima žive Srbi, ali bez stalnog prisustva

¹ Tekst i podaci preuzeti sa sajta Opštine Štrpce <https://kk.rks-gov.net/shterpce/sr/grad/>

doktora. Pored toga postoje i dve ambulante u selima u kojima žive Albanci. Ono što je karakteristično je nedostatak doktora specijalista.

U opštini Štrpce postoji šest (6) osnovnih škola: tri (3) izvode nastavu na srpskom jeziku, koju pohađaju i Romi i tri (3) na albanskom jeziku. Pored toga postoje i dve (2) srednje škole od toga jedna (1) na srpskom jeziku i jedna (1) na albanskom jeziku. Postoji i jedna (1) škola za obrazovanje odraslih sa nastavom na srpskom jeziku.

3.2 Pravni okvir za regulisanje i unapređenje socijalnih i porodičnih usluga

U ovom podpoglavlju predstavimo rezime i analiziraćemo osnovni pravni okvir koji reguliše oblasti socijalnih i porodičnih usluga na Kosovu i u opštini Štrpce.

3.2.1 Centralni pravni okvir

Zakon Br. 02/L-17 o socijalnim i porodičnim uslugama

Zakon je prvi put usvojen 2005. godine, a uzimajući u obzir ustavne i zakonske izmene koje su se dogodile na Kosovu, kao i promene u organizacionoj i institucionalnoj strukturi pružanja socijalnih i porodičnih usluga, kao i razvoj ove oblasti, nastala je potreba za izmenama i dopunama zakona, te je 2012. usvojen Zakon o izmenama i dopunama Zakona o socijalnim i porodičnim uslugama. Ovim zakonom uređuje se pružanje socijalnih i porodičnih usluga licima i porodicama u stanju socijalne potrebe na Kosovu. Zakon reguliše ulogu Ministarstva rada i socijalne zaštite (u daljem tekstu: MRSZ), i u okviru njega, Departmana za socijalnu zaštitu (u daljem tekstu: Departman). U ime MRSZ, Departman je odgovoran za upravljanje i nadzor nad svim operativnim funkcijama utvrđenih ovim zakonom. To su pripreme uredbi, pravilnika, naredbi i uputstava za pružanje socijalnih i porodičnih usluga, donošenje uputstava o standardima usluga koji se moraju ispunjavati od davalaca socijalnih i porodičnih usluga, obavljanje inspekcija nad vršenjem socijalnih i porodičnih usluga, razmatranje godišnjih izveštaja nadležnog opštinskog odeljenja i usvajanje godišnjih planova rada. Članom 5. ovog zakona osnovan je Generalni savet za socijalne i porodične usluge (u daljem tekstu: Savet). Savet je odgovoran za održavanje stručnih standarda i discipline u oblasti socijalnih i porodičnih usluga i na toj osnovi funkcioniše kao telo koje registruje i licencira profesionalce koji će raditi ili već rade u ovoj oblasti na Kosovu. Članom 6. ovog zakona definisana je uloga opština i njihova odgovornost da preko svog odgovarajućeg odeljenja obezbede pružanje socijalnih i porodičnih usluga na svojoj teritoriji prema standardu koji utvrđuje MRSZ. Zakon reguliše nadležnosti opštinskih odeljenja da vrše socijalne i porodične usluge na svojoj teritoriji kroz aktivnosti centra za socijalni rad ili obezbeđenjem finansiranja ili druge materijalne pomoći nevladinim organizacijama za pružanje tih usluga. Pred toga opštinska odeljenja pripremaju godišnje planove za unapređenje socijalnih i porodičnih usluga. Prilikom sastavljanja svojih godišnjih planova, odeljenja su dužna da se konsultuju sa korisnicima socijalnih i porodičnih usluga, njihovim predstavnicima, nevladinim organizacijama i stručnim grupama na svojoj teritoriji o razvoju, planiranju i obavljanju socijalnih i porodičnih usluga. Odeljenjima je dopušteno da preko centra za socijalni rad i nevladinih organizacija obezbeđuju ili omogućavaju pružanje sledećih dodatnih usluga: pomoć za obavljanje kućnih poslova; neposrednu ličnu negu u kući, formiranje centara za pojedince u stanju potrebe; usluge specijalističkog savetovanja, finansijska pomoć, obezbeđenje prostorija ili stručnog saveta grupama lica u stanju socijalne

potrebe ili onima koji brinu o njima, kako bi se formirale skupine za uzajamnu pomoć i skupine za samopomoć, kao i druge usluge u ovoj oblasti.

Članom 7. ovog zakona predviđeno je da svaka opština osnuje centar za socijalni rad (u daljem tekstu: CSR) kao javnu ustanovu koja ima jedno ili više odeljenja. CSR ima svoje osoblje koje se sastoji od službenika za socijalne usluge – stručnih radnika sa odgovarajućim kvalifikacijama i obukom, i odgovaran je za vršenje svojih nadležnosti koje mu daje ovaj zakon, kao i pružanje socijalnih i porodičnih usluga u ime MRSZ. Zakon je u članu 8. regulisao i ulogu nevladinog sektora u pružanja socijalnih i porodičnih usluga.

Zakon br.04/L -081 o izmeni i dopunu Zakona br. 02/L-17 o socijalnim i porodičnim uslugama

Skupština je u skladu sa članom 65. Ustava usvojila je Zakon br. 04/L-081 o izmeni i dopuni Zakona br. 02/L-17 o socijalnim i porodičnim uslugama. Izmenama zakona je došlo do promena u definicijama i preoblikovanju nekih od članova zakona.

Zakon br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi

Ovim zakonom definiše se status opština, njihove nadležnosti i opšte principe opštinski finansija, organizaciju i funkcionisanje opštinskih organa, unutar opštinsku saradnju i međuopštinske sporazume i odnose između opština i centralne vlasti. Članom 17. stav 1. tačkom k ovog zakona regulisane su izvorne nadležnosti opština u pružanju porodičnih i drugih socijalnih usluga kao što su: zaštita osetljivih i nemoćnih osoba, porodična zaštita, zaštita dece, briga o starijima, uključujući registraciju i licenciranje ustanova koje vode brigu o njima, prijem radnika u radni odnos, isplaćivanje plata i obuka stručnih socijalnih radnika. Članom 18. stav 1. tačka e ovog zakona regulisane su i poverene nadležnosti opština u vidu raspodela naknada u pogledu socijalne pomoći.

Zakon br. 03/I – 049 o finansijama lokalne samouprave

Zakonom su regulisane potrebu za finansijskim izvorima koji će biti na raspolaganju za opštine na Kosovu, uključujući sopstvene opštinske izvore prihoda, grantove, i druge finansijske izvore koji su neophodni za vršenje opštinskih nadležnosti. Ne postoji poseban grant za socijalne i porodične usluge na opštinskom nivou, koji obezbeđuje održivo i pravično finansiranje socijalnih i porodičnih usluga, kako bi se garantovale kvalitetne usluge. Zakon ne predviđa održivu šemu opština za ugovaranje socijalnih i porodičnih usluga od strane nevladinog sektora.

Podzakonski akti

Memorandum o razumevanju između Ministarstva rada i socijalne zaštite, Ministarstva za administraciju lokalne samouprave, Ministarstva finansija i opština

Odeljenja i MRSZ pružali su i upravljali svim porodičnim i socijalnim uslugama preko opštinskih centara za socijalni rad, koji su izveštaj podnosili direktno MRSZ do 2009. godine. Potreba za decentralizacijom i u polju

socijalne zaštite dovela je do potpisivanja Memoranduma o razumevanju između Ministarstva rada i socijalne zaštite, Ministarstva za administraciju lokalne samouprave, Ministarstva finansija i opština. Memorandumom o razumevanju je izvršen prenos odgovornosti za pružanje socijalnih usluga sa MRSZ na opštine na Kosovu, odnosno na opštinska odeljenja za zdravlje i socijalnu zaštitu. „Socijalnim uslugama će biti upravljano kao prenetim nadležnostima opštinama, na osnovu budžeta transferisanog iz MRSZ. Opštine će biti kompletno odgovorne za pružanje socijalnih usluga u opštini i budžet prenet iz MRSZ ne može da se koristi za druge namene“.²

Administrativno uputstvo br. 01/2011 o određivanju procedura nakon prenosa socijalnih i porodičnih usluga na opštinski nivo

Ovo Administrativno uputstvo bliže definiše procedure za sprovođenje Zakona o socijalnim i porodičnim uslugama na lokalnom nivou u svim opštinama na Kosovu, nakon prenosa odgovornosti na lokalni nivo shodno sa potpisanim Memorandumom o razumevanju između Ministarstva rada i socijalne zaštite, Ministarstva za administraciju lokalne samouprave, Ministarstva finansija i opština.

3.2.2 Opštinski pravni okvir

Skupština opštine Štrpce je u skladu sa svojim zakonskim ovlašćenjima dana 14. jula 2010. godine usvojila Statut opštine Štrpce br. 01-898. Pored opštih odredbi Statutom su regulisane odgovornosti i nadležnosti opštine Štrpce u oblasti pružanja socijalnih i porodičnih usluga. Član 10. stav 1 tačka k Statuta reguliše detaljno pružanje porodičnih i drugih usluga socijalne zaštite, kao što su: briga o socijalno ugroženim licima, porodični smeštaj, briga o deci, briga o starim licima, uključujući registrovanje i izdavanje dozvola za rad ovim centrima za brigu, zapošljavanje, isplatu zarada i obuku stručnih lica za socijalnu zaštitu. Kako bi obezbedila učešće građana u proces odlučivanja, a u skladu sa članom 31. stav 1. tačka c Statuta, opština Štrpce osniva savetodavni odbor za zdravstvo i socijalnu zaštitu, koji mogu davati predloge za poboljšavanje identifikovanih problema. Statutom su regulisana i organi opštine Štrpce pa tako je članom 69. stav 1 tačka 7 predviđeno Odeljenje za zdravstvo i socijalna pitanja, čija je odgovornost detaljno regulisan članom 76. Statuta.

3.3. Ključni akteri u oblasti socijalne zaštite

3.3.1 Ministarstvo rada i socijalne zaštite

MRSZ je konsolidovana centralna struktura za upravljanje šemama socijalne zaštite i odgovorna je za organizaciju celokupne delatnosti pružanja socijalnih i porodičnih usluga na Kosovu, kao i za obezbeđivanje dostupnosti socijalnih i porodičnih usluga svim građanima Kosova. Na osnovu člana 2. stava 1. i 2. Zakona

² Memorandum o razumevanju između Ministarstva rada i socijalne zaštite, Ministarstva za administraciju lokalne samouprave i Ministarstva finansija i opština.

o socijalnim i porodičnim uslugama MRSZ je odgovorno i za: razvoj politika i strateških planova za pružanje socijalnih i porodičnih usluga; obezbeđivanje da se politike i strateški planovi realizuju; koordinisanje aktivnosti međunarodnih i nevladinih organizacija za promovisanje razvoja i primenu politika socijalne zaštite i podsticanje učešće zajednice u pitanjima socijalne zaštite. „Nedostatak održivosti socijalnih i porodičnih usluga usled loše definisane nadležnosti između centralnog i lokalnog nivoa u smislu planiranja, pružanja, nadzora, inspekcije i izveštavanja. Nedostatak informisanja građana o tome gde mogu dobiti usluge i koje socijalne i porodične usluge pružaju”³

Odeljenje za socijalnu politiku i porodicu (OSPP)

Funkcioniše pri MRSZ sa mandatom da razvija nove politike i zakonodavne akte, da utvrdi standarde za socijalne usluge i socijalnu zaštitu, da finansijski podrži ciljne grupe i da prati kvalitet pruženih socijalnih usluga na Kosovu od strane i državnih i nedržavnih organa.

Generalni savet za socijalne i porodične usluge (GSSPU)

GSSPU je na osnovu Zakona odgovoran za održavanje stručnih standarda i discipline u oblasti socijalnih i porodičnih usluga i na toj osnovi funkcionise kao telo koje registruje i licencira profesionalce koji će raditi ili već rade u ovoj oblasti. Na osnovu člana 5. stav 3. Zakona GSSPU je odgovoran, između ostalog, za vođenje registra o pružaocima socijalnih i porodičnih usluga koji imaju licencu za rad na Kosovu.

3.3.2. Opština Štrpce

Član 17. Zakona o lokalnoj samoupravi predviđa nadležnosti opštine Štrpce u pružanju porodičnih i drugih socijalnih usluga kao što su: zaštita osetljivih i nemoćnih osoba, porodična zaštita, zaštita dece, briga o starijima, uključujući registraciju i licenciranje ustanova koje vode brigu o njima. Statutom opštine Štrpce regulisan je rad Odeljenja za zdravstvo i socijalna pitanja u čijoj je nadležnosti obezbeđivanje pružanja socijalnih i porodičnih usluga unutar teritorije opštine, a u skladu sa standardima određenim od strane MRSZ.

Ne postoji poseban grant za socijalne i porodične usluge na opštinskom nivou, koji obezbeđuje održivo i pravično finansiranje socijalnih i porodičnih usluga, kako bi se garantovao i obezbedio njihov kvalitet. Na javnim površinama i kod nekih od javnih institucija, tj. objektima za javno korišćenje, koje funkcionisu na teritoriji opštini Štrpce, nema pristupačnosti koja obezbeđuje nesmetano kretanje dece, starih, osoba sa otežanim kretanjem i osoba sa invaliditetom. Opština Štrpce nema sveobuhvatna strateška dokumenta koji se odnose na sve oblasti socijalne zaštite tj. socijalnih i porodičnih usluga, postoji Lokalni plan u oblasti invalidnosti 2015 – 2017.

Opština Štrpce sa centralnog nivoa ne dobija budžetska sredstava za finansiranje aktivnosti nevladinih organizacija koje pružaju socijalne i porodične usluga na njenom području, stoga nije u mogućnosti da

³ Koncept dokument za socijalne i porodične usluge MRSZ, februar 2019. godine.

pomogne u obezbeđivanju poslovnog prostora nevladinim organizacijama koje pružaju socijalne i porodične usluge građanima Štrpca.

3.3.3. Centar za socijalni rad opštine Štrpce (CSR)

Zakonodavni okvir daje mandat CSR, kao primarnom organu opštine Štrpce za pružanje socijalne zaštite i savetovanja lica i porodica u stanju socijalne potrebe. CSR tipično ispunjava dva glavna zadatka, a to su dodeljivanje mesečnih davanja prema postojećim šemama socijalne pomoći i pružanje usluga osetljivim grupama, a to su: informisanje o socijalnim i porodičnim uslugama koje pruža, specijalističko savetovanje lica u stanju socijalne potrebe, porodično savetovanje i posredovanje u procesu mirenja bračnih supružnika, podrška žrtvama nasilja u porodici i drugo.

CSR Štrpce ne upravlja budžetom. On je centralizovan u opštini i ima posebnu budžetsku liniju za plate službenika, opremu, robu i usluge, ali ne i za socijalne i porodične usluge. CSR Štrpce nema prava na sopstvene izvore prihoda.

U CSR opštine Štrpce trenutno radi 8 radnika od kojih četiri (4) imaju srednju stručnu spremu, a četiri (4) visoko obrazovanje. CSR ima 1 psihologa, 1 socijalnog radnika i 1 dipl. pravnika, a dva (2) radnika su licencirana za pružanje socijalnih i porodičnih usluga (nema licenciranih radnika srpske nacionalnosti), od strane MRSZ. Samim tim, CSR opštine Štrpce nema dovoljno kadrova i ima ograničene kapacitete za pružanje socijalnih i porodičnih usluga. Broj službenika koji pružaju socijalne usluge angažovanih u CSR opštine Štrpce je nedovoljan da adekvatno odgovori trenutnim potrebama i neophodno je angažovanje dodatnih ljudskih resursa, kao i kontinuirana edukacija, kako bi se poboljšao kvalitet socijalnih i porodičnih usluga.

Prilikom angažovanja novih službenika u CSR opštine Štrpce potrebno je poštovati kriterijume i kvalifikacije neophodne za službenika porodičnih i socijalnih usluga definisane Zakonom. CSR opštine Štrpce mora obezbediti stručnjake u oblastima propisanim zakonom, kao što su socijalni radnik, psiholog, pedagog i sociolog.

CSR opštine Štrpce nema sopstvene prostorije za rad, već iznajmljuje prostor kapaciteta od oko 100m² (4 kancelarije) u kojima trenutno obavlja svoje aktivnosti, a opština Štrpce plaća zakupninu. Trenutni prostorni kapaciteti ne obezbeđuju adekvatne uslove za nesmetan rad: ne postoje prostorije za rad sa korisnicima kada im je potrebna privatnost, npr. prilikom savetovanja, mirenja, viđanja roditelja i dece, kao i drugih redovnih aktivnosti CSR. Veliki broj korisnika porodičnih i socijalnih usluga u opštini Štrpce živi u ruralnim područjima, a usled geografske konfiguracije opštine Štrpce, tj. dominantnog planinskog terena i loše putne infrastrukture, CSR Štrpce ne može adekvatno odgovoriti na njihove potrebe na terenu, a naročito jer poseduje službeno vozilo neadekvatno za terenski rad.

Nedovoljna je vidljivost porodičnih i socijalnih usluga koje pruža CSR opštine Štrpce, tj. nedostaju bolja informisanost i podizanje svesti građana o vrstama usluga i samoj instituciji koja ih pruža. Mali broj prijava porodičnog nasilja u opštini Štrpce pokazuje da CSR opštine Štrpce zajedno sa drugim institucijama, organima i nevladinim organizacijama ne radi dovoljno na prevenciji putem podizanja svesti o porodičnom

nasilju i oblicima porodičnog nasilja, kao ni o ulozi državnih organa i službi u rešavanju slučajeva porodičnog nasilja.

CSR ne poseduje ažuriranu bazu podataka o broju dece i mladih sa invaliditetom, osobama sa invaliditetom sa naznačenim specifičnim potrebama, kao ni podatke o potrebama drugih prioritetnih kategorija sa prebivalištem na teritoriji opštine Štrpce. Prilikom istraživanja i prikupljanje podataka za potrebe izrade ovog dokumenta koje je sproveo AKTIV, CSR je dao podatak da u opštini Štrpce ima 149 osoba sa invaliditetom, a nevladine organizacije su iznele brojkicu od 272 osobe sa invaliditetom.

3.3.4 Nevladine organizacije koje pružaju socijalne i porodične usluge na teritoriji opštine Štrpce

Sloboda udruživanja je ustavna kategorija i obuhvata pravo svakog lica na osnivanje organizacije, da bude član organizacije, kao i da učestvuje u aktivnostima organizacije. Pravo na osnivanje nevladinih organizacija regulisano je Zakonom Br. 06/L-043 o slobodi udruživanja u nevladinim organizacijama. Pored toga Zakon Br. 02/L-17 o socijalnim i porodičnim uslugama regulisao je detaljno i ulogu nevladinog sektora u ovom polju i to tako da svaka nevladina organizacija koja pruža socijalne i porodične usluge treba da se registruje kod odgovarajućeg organa, licencira od strane Departmana i pridržava pravila, uputstava i postupaka utvrđenih od MRSZ. Predviđeno je i da opštine mogu pristupiti ugovorima sa nevladinim organizacijama za pružanje posebnih socijalnih i porodičnih usluga na svojim područjima, kao i da MRSZ može izdvajati fondove i dodeljivati drugu materijalnu pomoć, uključujući prostorije ili davanje saveta NVO koje pružaju posebne socijalne i porodične usluge na nivou Kosova.

Trenutno nijedna nevladina organizacija koja je registrovana na teritoriji opštine Štrpce nema licencu za pružanje socijalnih i porodičnih usluga. Veći deo nevladinih organizacija nije aktivan u svom radu zbog nedostatka održivih finansijskih sredstava i figuriraju samo kao registrovani subjekti. Ne postoji tačna procena broja nevladinih organizacija koji su trenutno aktivni na teritoriji opštine Štrpce, a Savetodavna grupa je identifikovala nekoliko aktivnih.

Nakon analize trenutnog stanja, nedvosmisleno je da postoji potreba za osnaživanjem i uključivanjem nevladinih organizacija u sferu pružanja socijalnih i porodičnih usluga na teritoriji opštine Štrpce, radi ekonomske efikasnosti, obogaćenja ponude usluga, ali i poboljšanja kvaliteta usluga za korisnike socijalne zaštite. Kao najznačajniji prioriteti nevladinih organizacija u opštini Štrpce identifikovani su nedostatak adekvatnih prostorija za rad, materijalnih sredstava za rad i fondova, usavršavanja zaposlenih i licenci od strane MRSZ.

3.4. Prioritetne kategorije

Radom članova Savetodavne grupe, najboljih poznavalaca lokalnih problema i potreba, određene su strateški prioritetne kategorije, tj. mapirani su ključni problemi koje je nužno prevazići da bi se realizovali definisani ciljevi ovog dokumenta i poboljšale socijalne i porodične usluge u opštini Štrpce.

3.4.1. Deca i mladi sa invaliditetom

Pojam deca sa invaliditetom podrazumeva sva lica mlađa od 18 godina, kojima je, usled postojanja nekog fizičkog, mentalnog, intelektualnog ili senzornog oštećenja, potrebna značajnija društvena podrška u cilju što lakšeg svakodnevnog funkcionisanja i uspešne socijalne integracije.⁴

U opštini Štrpce socijalne usluge namenjene deci i mladima iz ove prioritetne kategorije skoro da i ne postoje, sem mesečnih davanja prema postojećim šemama socijalne pomoći i inkluzije u redovni vaspitno-obrazovni sistem (3 osobe u osnovnim školama i 1 u srednjoj školi sa neredovnim davanjima za njihove lične pratiocice). Nema usluga kao što su: dnevni boravak za decu i mlade sa invaliditetom, usluge personalnog asistenta, savetodavne i psihoterapijske usluge, nema programa za profesionalno osposobljavanje, kao ni usluge podrške roditeljima koji se o njima staraju. Pomenute usluge utiču na poboljšanje kvaliteta života dece i mladih iz ove prioritetne kategorije, kao i na poboljšanje kvaliteta života njihovih roditelja.

Kao što je navedeno prilikom analize rada CSR, podaci CSR Štrpce i nevladinih organizacija o broju dece i mladih sa invaliditetom u opštini Štrpce se razlikuju. Radi boljeg utvrđivanja potreba i usluga za ovu prioritetnu kategoriju neophodan je tačan popis.

Ne postoji adekvatan prostor u kome bi se mogle obavljati aktivnosti centra za decu i mlade sa invaliditetom. Zbog nedostatka prostora nema ni drugih vidova usluga za ovu prioritetnu kategoriju koji se mogu realizovati u okviru centra npr. dnevni boravak, usluga predaha i druge aktivnosti. Postojali su pojedinačni i kratki projekti nevladinih organizacija kao npr. pružanje usluga personalnog asistenta, ali je vidno da nedostaje sinergija između opštinskih organa i nevladinih organizacija, koja bi dovela do obogaćenja ponude usluga, ekonomičnosti, održivosti, a na kraju i do poboljšanja kvaliteta usluga za korisnike socijalne zaštite iz ove prioritetne kategorije.

Neke od javnih institucija, tj. objekata za javno korišćenje, koje funkcionišu na teritoriji opštini Štrpce, nemaju pristupačnost koja obezbeđuje nesmetano kretanje dece i mladih sa invaliditetom. Pored toga pristupačnost nije obezbeđena na pravi način ni na javnim površinama i saobraćajnicama u opštini.

3.4.2. Osobe sa invaliditetom

Veoma je teško definisati sam pojam osobe sa invaliditetom, ali najčešće se koristi Međunarodna klasifikacija invalidnosti i zdravlja Svetske zdravstvene organizacije (WHO) iz 2000. godine (International Classification of Functioning and Disability - ICFIDH-2) koja definiše invaliditet kao gubitak ili ograničenje mogućnosti da se učestvuje u društvu na istom nivou sa drugima i to zbog socijalnih prepreka i prepreka u životnom okruženju.⁵

⁴ „Konvencija o pravima deteta“, Unicef, Beograd, 1991.

⁵ World Health Organization International Classification of Functioning and Disability (ICIDH). Available from: <http://www.who.int/classifications/icf/en. /22/08/2012>

Ona na funkcionisanje pojedinca i invalidnost gleda kao na rezultate uzajamnog delovanja fizičkog ili mentalnog stanja osobe, kao i društvenog i fizičkog okruženja.

Prema klasifikaciji razlikujemo sledeće vrste invalidnosti: fizičku (osobe korisnici/ce kolica, osobe koje se otežano kreću), senzornu (osobe oštećenog sluha ili vida) i sa teškoćama u učenju – intelektualnu (osobe ometene u mentalnom razvoju, osobe sa autizmom).⁶

Ono što je karakteristično za ovu prioritetnu kategoriju je nizak nivo učešća u društvenom životu, visoka stopa nezaposlenosti i zavisnost od socijalnih davanja, kao i otežan pristup objektima za javno korišćenje u opštini Štrpce.

U opštini Štrpce socijalne usluge namenjene osobama sa invaliditetom skoro da i ne postoje, sem mesečnih davanja prema postojećim šemama socijalne pomoći, nema usluga kao što su dnevni boravak za osobe sa invaliditetom, pomoć u kući, usluge personalnog asistenta, savetodavne i psihoterapijske usluge, nema programa za profesionalno osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, kao ni i pružanja podrške privrednicima koji zapošljavaju osobe sa invaliditetom.

Podaci o broju osoba sa invaliditetom u opštini Štrpce se razlikuju (podatak CSR Štrpce 149 osoba, a nevladinih organizacija 272), tačan popis je neophodan radi boljeg determinisanja usluga za ovu prioritetnu kategoriju.

Kao i u slučaju dece i mladih sa invaliditetom ne postoji adekvatan prostor u kome bi se mogle obavljati aktivnosti Centra za osobe sa invaliditetom kao i drugih vidova usluga za ovu prioritetnu kategoriju. Postojali su pojedinačni kratki projekti, ali nema dugoročnih i održivih rešenja za probleme ove prioritetne kategorije, kao ni sinergije između opštinskih organa, nevladinih organizacija i privrednih subjekata.

3.4.3. Deca i mladi

Deca i mladi godina čine oko preko četvrtine populacije opštine Štrpce. Deca i mladi (do 24 godine) su korisnici usluga socijalne zaštite kada im je usled porodičnih i drugih životnih okolnosti ugroženo zdravlje, bezbednost i razvoj, a naročito: ako su bez roditeljskog staranja; ako njihov roditelj, staratelj ili drugo lice nije u stanju da se o njima stara bez podrške sistema socijalne zaštite; ako imaju smetnje u razvoju, a njihove potrebe za negom i materijalnom sigurnošću prevazilaze mogućnosti porodice; ako su u sukobu sa roditeljima, starateljima i zajednicom i ako svojim ponašanjem ugrožavaju sebe i okolinu; ako se suočavaju sa teškoćama zbog zloupotrebe alkohola, droga i drugih opojnih sredstava; ako se njihovi roditelji spore oko vršenja roditeljskog prava, ako je u pitanju maloletnička delikvencija i drugo.

Neke od usluga za decu i mlade koje se mogu svrstati u oblast socijalne zaštite pruža CSR Štrpce. Ono što je kontinuirano jesu mesečna davanja prema postojećim šemama pomoći porodicama sa decom. Nema kontinuiranih preventivnih programa namenjenih deci i mladima sa problemima u ponašanju, kao ni programa koji bi se bavili potrebama, problemima i podrškom deci i mladima u procesu odrastanja, formiranja njihovih stavova, vrednosti, afirmativnih životnih ciljeva. Ne postoji Savetovani centar za decu i mlade ili Omladinski

⁶ <https://invalidnost.info/vrste-invalidnosti/>

centar koji bi realizovao programe koji su fokusirani na probleme dece i mladih i kreirao kvalitetne sadržaje za njihove aktivnosti u slobodno vreme kao preventivnu za usvajanje zdravih stilova života.

3.4.4. Stanovnici ruralnih područja

➤ **Stara lica u ruralnim područjima**

Starija lica koja žive u ruralnim područjima opštine Štrpce, kao u drugim delovima Kosova i regiona, češće se nalaze u riziku od siromaštva. Ono što je specifično za stara lica u ruralnim područjima opštine Štrpce jeste da usled geografskih karakteristika najveći udeo prihoda ostvaruju od poljoprivrede i stočarstva u okviru malih porodičnih gazdinstava, a manji udeo prihoda od zarada u drugim granama privrede. Za ruralna područja opštine Štrpce karakteristično je i to da su osnovni izvori dohotka starijih lica uglavnom penzije i socijalna davanja. Jedan od mogućih razloga je činjenica da je u ruralnim područjima veće procentualno učešće lica starijih od 65 godina. Postoje ambulante u svakom selu, koje rade u periodu od 7 do 19 časova, često se dešava da zbog nedostatka doktora u njima dežuraju samo medicinske sestre, što starim licima značajno otežava pristup primarnim medicinskim uslugama. Ne postoji usluga pomoći u kući što je veoma važno za ovu kategoriju, a naročito u zimskim mesecima kada zbog geografskih karakteristika opštine Štrpce neophodno obezbeđivanje/dopremanje osnovnih životnih namirnica i medicinske nege.

➤ **Žene u ruralnim područjima**

Žene u ruralnim područjima opštine Štrpce susreću se sa mnogobrojnim problemima, manje više slično kao i u drugim opštinama na Kosovu i šire u regionu. Problemi su najčešće prouzrokovani neprepoznavanjem i nepriznavanjem njihovog rada u domaćinstvu, pa samim time i nedostatkom redovnih izvora prihoda. Mali broj žena je vlasnik zemljišta, ekonomski su zavisne i izložene su riziku od siromaštva. Ne postoje programi ekonomskog osnaživanja i razvijanja socijalnih kapaciteta kroz međusobnu saradnju, umrežavanje i udruživanje.

➤ **Višečlane porodice**

U ruralnim područjima riziku od siromaštva češće su izložena i lica koja žive u višečlanim domaćinstvima, koja imaju šest do deset članova. Oni uglavnom većinu prihoda ostvaruju od poljoprivrede i kroz sistem socijalnih davanja, a deca iz tih porodica rano napuštaju obrazovanje. Nema programa podrške deci u obrazovanju, ni sadržaja koji bi podsticali decu za učešće u vanškolskim aktivnostima.

3.4.5. Žrtve nasilja u porodici

Nasilje u porodici je ozbiljan problem širom sveta koji ima negativan uticaj na porodice i društvo. U nekim regionima Kosova nasilje u porodici je u porastu i to zbog teške ekonomske situacije, prekomerne upotrebe

alkohola, stresa i drugih pratećih faktora. Nasilje u porodici postoji u više oblika, počev od emocionalnog zlostavljanja pa čak i do smrti.⁷

Prema podacima CSR, u opštini Štrpce godišnje postupaju u proseku na dve prijave slučajeva porodičnog nasilja, a u daleko više slučajeva žrtve ne prijave nasilje. CSR pomažu žrtvama nasilja u porodici, a kada je to neophodno, obezbeđuju smeštaj žrtvama u Sigurnoj kući u Uroševcu. Ne postoji memorandum o razumevanju ili neki drugi pravno obavezujući dokument između Sigurne kuće u Uroševcu i opštine Štrpce, već prihvataju žrtve porodičnog nasilja iz Štrpca na osnovu dobre volje. Nema programa podrške, kao što su: pružanje informacija i saveta, grupa za podršku i samopomoć, ekonomsko osnaživanje žrtva nasilja. Ne postoji socijalni stan za privremeno smeštanje žrtava porodičnog nasilja i njihovu decu.

3.4.6. Nevećinske zajednice

➤ Albanci

Problemi albanske zajednice u opštini Štrpce su nedostatak primarne zdravstvene zaštite i nezaposlenost među mladima. Nema strategije zapošljavanja mladih, kao ni programa samozapošljavanja i reintegracije povratnika iz inostranstva. Prisutan je i nedostatak informacija o postojećim programima socijalnih i porodičnih usluga.

➤ Romi

Uprkos izvesnom napretku koji je ostvaren na lokalnom nivou uz pomoć lokalnih akcionih planova, zajednice Roma, Aškalija i Egipćana i dalje su najizloženije siromaštvu, socijalnoj isključenosti, nezaposlenosti, neodgovarajućim životnim/stambenim uslovima i diskriminaciji na Kosovu.⁸

Broj zaposlenih iz ovih zajednica je nizak, mnogi nemaju lična dokumenta, skoro sve porodice žive u privatnom smeštaju, a troškove stanovanja pokriva opština Štrpce. Nema sveobuhvatnih aktivnosti na rešavanju potreba ovih zajednica, kao što su: stanovanje, zapošljavanje, zdravstvena zaštita, obrazovanje i informisanost.

4. Strateški pravci i ciljevi razvoja

Na osnovu prethodne sveobuhvatne analize postojećeg sistema socijalne zaštite, kao ključne strateške pravce razvoja socijalnih i porodičnih usluga u opštini Štrpce izdvajamo sledeće opšte i posebne ciljeve.

⁷ https://ad.rks.gov.net/Uploads/Documents/Brosюра_web_serbisht_florncolza.pdf

⁸ <https://rm.coe.int/komentari-misije-privremene-uprave-ujedinjenih-nacija-na-kosovu-unmik-16807920b6>

OPŠTI CILJ 1. Rešavanje osnovnih infrastrukturnih potreba neophodnih za rad organa i organizacija koje pružaju socijalne i porodične usluge u opštini Štrpce i uklanjanje prepreka za pristup lica sa ograničenim fizičkim sposobnostima javnim ustanovama i javnim površinama

Posebni cilj 1.1. Otvaranje novih prostorija Centra za pružanje socijalnih i porodičnih usluga Štrpce u kojima će biti smešteni CSR, Centar za decu i mlade sa invaliditetom i osobe sa invaliditetom, i Omladinski centar

Aktivnosti:

- Obezbeđivanje privremenih prostorija za rad i otvaranje Centra za decu i mlade sa invaliditetom i osobe sa invaliditetom i Omladinskog centra (zakup prostorija, adaptacija i opremanje),
- Procena investicionog obima za objekat Centra za pružanje socijalnih i porodičnih usluga Štrpce (kapacitet objekta, finansijska analiza, vremenski okvir, utvrđivanje ukupnih troškova),
- Obezbeđivanje adekvatne lokacije za izgradnju Centra za pružanje socijalnih i porodičnih usluga Štrpce,
- Obezbeđivanje finansijskih sredstava za realizaciju projekta izgradnje Centra za pružanje socijalnih i porodičnih usluga Štrpce,
- Usvajanje odluke o realizaciji kapitalnog projekta izgradnje Centra za pružanje socijalnih i porodičnih usluga Štrpce,
- Izrada idejnog rešenja za objekat Centra za pružanje socijalnih i porodičnih usluga Štrpce,
- Pribavljanje neophodnih dozvola, raspisivanje tendera i izvođenje radova na izgradnji Centra za pružanje socijalnih i porodičnih usluga Štrpce i
- Tehnički prijem i opremanje objekta Centra za pružanje socijalnih i porodičnih usluga Štrpce.

Posebni cilj 1.2. Unapređenje pristupačnosti osobama sa invaliditetom u opštini Štrpce.

Aktivnosti:

- Uklanjanje prepreka za nesmetano kretanje osoba sa invaliditetom u opštini Štrpce, a u skladu sa Lokalnim planom u oblasti invalidnosti 2015 – 2017.

OPŠTI CILJ 2. Unapređenje kvaliteta postojećih i razvoj novih socijalnih i porodičnih usluga

Posebni cilj 2.1. Stručno usavršavanje zaposlenih i lica angažovanih u pružanju porodičnih i socijalnih usluga.

Aktivnosti:

- Angažovanje novog stručnog kadra u CSR,
- Kontinuirana edukacija osoblja CSR i
- Jačanje kapaciteta nevladinih organizacija koje se bave pružanjem socijalnih i porodičnih usluga i omladinskih nevladinih organizacija.

Posebni cilj 2.2. Dostizanje standarda za pružanje socijalnih i porodičnih usluga.

Aktivnosti:

- Licenciranje stručnih kadrova CSR od strane MRSZ,
- Licenciranje nevladinih organizacija koje se bave pružanjem socijalnih i porodičnih usluga od strane MRSZ,
- Nabavka adekvatnog vozila za rad CSR na terenu i
- Nabavka vozila prikladnog za prevoz osoba sa invaliditetom.

Posebni cilj 2.3. Razvoj novih usluga za podršku deci i mladima sa invaliditetom i osobama sa invaliditetom, podizanje svesti o izazovima sa kojima se oni suočavaju i njihovo uključivanje u društveni život.

Aktivnosti:

- Kreiranje programa rada Centra za decu i mlade sa invaliditetom i osobe sa invaliditetom,
- Kreiranje programa rada Omladinskog centra,
- Uspostavljanje usluge personalnog asistenta,
- Otvaranje dnevnog boravak i razvoj drugih socijalnih i porodičnih usluga,
- Pružanje savetodavnih i psihoterapijskih usluga u okviru Centra,
- Profesionalno osposobljavanje osoba sa invaliditetom i
- Sajam zapošljavanja osoba sa invaliditetom.

Posebni cilj 2.4. Formiranje objedinjene evidencije dece i mladih sa invaliditetom i osoba sa invaliditetom i korisnika socijalnih i porodičnih usluga u opštini Štrpce.

Aktivnosti:

- Kampanja destigmatizacije dece i mladih sa invaliditetom i osoba sa invaliditetom,
- Izrada jedinstvenog registra Socijalna karta opštine Štrpce i
- Popis i kategorizacija dece i mladih sa invaliditetom, osoba sa invaliditetom.

Posebni cilj 2.5. Partnerstvo između CSR, NVO i privatnog sektora – nastavak rada Savetodavne grupe.

Aktivnosti:

- Formiranje Savetodavne grupe i
- Tematske tribine, okrugli stolovi, medijska kampanja edukovanja građana o potrebama dece i mladih sa invaliditetom i osoba sa invaliditetom.

Posebni cilj 2.6. Unapređenje kvaliteta života starijih lica i žena u ruralnim područjima.

Aktivnosti:

- Kreiranje mobilnih timova za terenske posete starim licima u ruralnim područjima (umrežavanje CSR, Doma zdravlja, nevladinih organizacija i privatnog sektora),

- Edukacija volontera i davaoca usluga starijim licima i
- Osnaživanje žena u ruralnim područjima i formiranje socijalnih preduzeća/udruženja radi plasiranja domaćih proizvod.

OPŠTI CILJ 3. Poboljšanje socijalnih i porodičnih usluga za nevećinske zajednice u opštini Štrpce.

Posebni cilj 3.1. Podizanje svesti o dostupnim socijalnim i porodičnim uslugama

Aktivnosti:

- Promotivna kampanja na maternjem jeziku nevećinskih zajednica o dostupnosti socijalnih i porodičnih usluga u opštini Štrpce i
- Sajam zapošljavanja za nevećinske zajednice u opštini Štrpce.

OPŠTI CILJ 4. Prevencija nasilja u porodici

Posebni cilj 4.1. Programi prevencija nasilja u porodici realizovani uz međusektorski pristup

Aktivnosti:

- Obezbeđivanje socijalnog stana za urgentno i kratkotrajno zbrinjavanje žrtava porodičnog nasilja i lica u stanju potrebe
- Međusektorska medijska kampanja podizanje svesti o raznim oblicima porodičnog nasilja.

5. Praćenje i ocena implementacije Strategije

U cilju praćenja i ocene implementacije Strategije, Gradonačelnik će imenovati Komisiju do tri (3) člana. Osnovni zadatak Komisije za praćenje i ocenu implementacije Strategije biće, nadgledanje realizacije Strategije na godišnjem nivou u formi izveštaja ili vremenski kraćih ad-hoc izveštaja kada je to neophodno. Članovi komisije za ocenjivanje biće osobe sa iskustvom u oblasti socijalnih i porodičnih usluga. Komisija će tokom praćenja i ocenjivanja blisko sarađivati sa Odeljenjem za zdravstvo i socijalna pitanja, CSR, nevladinim organizacijama i drugim akterima u oblasti pružanja socijalnih i porodičnih usluga u opštini Štrpce.

Godišnji izveštaj će biti osnova i za eventualne korekcije Strategije u budućem periodu njene primene. Izveštaji će se dostavljati Gradonačelniku i Skupštini opštine i ako je neophodno i javnom mnjenju.

Tokom zadnjeg kvartala 2024. godine, Komisija će obaviti završnu ocenu implementacije Strategije i dati smernice za izradu nove strategije. Komisija za praćenje i ocena implementacije Strategije podneće Gradonačelniku i Skupštini opštine Štrpce završni izveštaj o vrednovanju ostvarenosti Strategije najkasnije do 15. januara 2025. godine.

6. Održivost

Strategijom su determinisani ključni akteri, prioritetne kategorije i strateški pravci razvoja socijalnih i porodičnih usluga u opštini Štrpce, konkretizovani Akcionim planom za period od 2022. do 2024 godine. Opštih ciljeva je četiri i za svaki od njih su navedeni posebni ciljevi i aktivnosti implementacije, kao i indikatori uspešnosti implementacije.

Prilikom određivanja ciljeva i aktivnosti za implementaciju vodilo se računa o održivosti i međusektorskoj sinergiji između organa zaduženih za pružanje socijalnih i porodičnih usluga u opštini Štrpce, nevladinog sektora i privatnog sektora. Posebno se vodilo računa da aktivnosti daju rezultate i posle završetka predviđenog perioda važenja Strategije.

Najbolji primer održivosti Strategije je i planirana izgradnja Centra za pružanje socijalnih i porodičnih usluga Štrpce koja bi okupila skoro sve pružaoce socijalnih i porodičnih usluga na jednom mestu (CSR i nevladine organizacije). Izgradnja Centra za pružanje socijalnih i porodičnih usluga Štrpce će doprineti ekonomskoj efikasnosti, obogaćenju ponude usluga, ali i poboljšanju kvaliteta postojećih usluga za korisnike socijalne zaštite u opštini Štrpce, a prevashodno dugoročnoj održivosti.

Opšti cilj 1. Rešavanje osnovnih infrastrukturnih potreba neophodnih za rad organa i organizacija koje pružaju socijalne i porodične usluge u opštini Štrpce i uklanjanje prepreka za pristup licima sa ograničenim fizičkim sposobnostima javnim ustanovama i javnim površinama.

Posebni cilj 1.1. Stvaranje novih prostorija Centra za pružanje socijalnih i porodičnih usluga Štrpce u kojima će biti smešteni CSR, Centar za decu i mlade sa invaliditetom i osobe sa invaliditetom i Omladinski centar.

Aktivnosti	Odgovorne institucije i institucije uključene u sprovođenje	Indikatori	Finansijska sredstva mogu biti potraživana od	Vremenski rokovi	Okvirna procena budžeta neophodnog za realizaciju aktivnosti		
					2022	2023	2024
Obezbeđivanje priremenih prostorija za rad i otvaranje Centra za decu i mlade sa invaliditetom i osobe sa invaliditetom i Omladinskog centra (zakup prostorija, adaptacija i opremanje)	Opština Štrpce i nevladine organizacije	Prostor pronadjen, adaptiran, opremljen i Centar počeo sa radom	Opština Štrpce, MSZR, nevladine organizacije, šeme grantova na Kosovu i drugi donatori	Do decembra 2023. god.	12,400 €	2,400 €	
Procena investicionog obima za objekat Centra za pružanje socijalnih i porodičnih usluga Štrpce (kapacitet objekta, finansijska analiza, vremenski okvir, uvrštavanje ukupnih troškova)	Opština Štrpce – Odeljenje za planiranje, rekonstrukciju, urbanizam i zaštitu životne sredine, Odeljenja za zdravstvo i socijalna pitanja, CSR i nevladine organizacije	Izrađena procena investicionog obima Centra za pružanje socijalnih i porodičnih usluga Štrpce	Opština Štrpce – Odeljenje za planiranje, rekonstrukciju, urbanizam i zaštitu životne sredine i Odeljenje za zdravstvo i socijalna pitanja	Do septembra 2022. god.	U okviru opštinskog godišnjeg budžeta		
Obezbeđivanje adekvatne lokacije za izgradnju Centra za pružanje socijalnih i porodičnih usluga Štrpce	Opština Štrpce – nadležna odeljenja	Lokacija za gradnju Centra za pružanje socijalnih i porodičnih usluga Štrpce obezbeđena	Vladin grant, sopstveni prihodi opštine i prihodi preneseni iz prethodnih godina, NVO, grantovi na Kosovu, IPA fondovi...	Do marta 2023. god.	Biće determinisana na osnovu investicionog obima	Biće determinisana na osnovu investicionog obima	Nema troškova
Obezbeđivanje finansijskih sredstava za realizaciju projekta izgradnje i opremanja Centra za pružanje socijalnih i porodičnih usluga Štrpce	Opština Štrpce – nadležna odeljenja	Obezbeđena sredstva za realizaciju projekta izgradnje Centra za pružanje socijalnih i porodičnih usluga Štrpce	Vladin grant, sopstveni prihodi opštine i prihodi preneseni iz prethodnih godina, NVO, grantovi na Kosovu, IPA fondovi...	Do decembra 2024. god.	Nema troškova	Nema troškova	Nema troškova
Usvajanje odluke o realizaciji kapitalnog projekta izgradnje Centra za pružanje socijalnih i porodičnih usluga Štrpce	Skupština opštine Štrpce	Odluka usvojena na Skupštini opštine Štrpce	Skupština opštine Štrpce	Od marta do juna 2023. god.		Nema troškova	
Izrada idejnog rešenja za objekat Centra za pružanje socijalnih i porodičnih usluga Štrpce	Opština Štrpce – nadležna odeljenja	Idejno rešenje za objekat Centra za pružanje socijalnih i porodičnih usluga Štrpce izrađeno	Vladin grant, sopstveni prihodi opštine i prihodi preneseni iz prethodnih godina, NVO, grantovi na Kosovu, IPA fondovi...	Do decembra 2023. god.	Biće determinisano na osnovu	Biće determinisano na osnovu	Nema troškova

						investicionog obima	investicionog obima	investicionog obima	
Prijava neophodnih dozvola, raspisivanje tendera i izvođenje radova na izgradnji Centra za pružanje socijalnih i porodičnih usluga Štrpce	Opština Štrpce – nadležna odeljenja	Dozvola za gradnju obezbeđena, raspisan tender i započeti radovi na izgradnji Centra za pružanje socijalnih i porodičnih usluga Štrpce	Vladin grant, sopstveni prihodi opštine i prihodi preneseni iz prethodnih godina, NVO, grantovi na Kosovu, IPA fondovi...	Od juna 2023 do juna 2024. god.		Biće determinisana na osnovu investicionog obima	Biće determinisana na osnovu investicionog obima		Biće determinisana na osnovu investicionog obima
Tehnički prijem i otvaranje objekta Centra za pružanje socijalnih i porodičnih usluga Štrpce	Opština Štrpce – nadležna odeljenja	Tehnički prijem objekta završen, Centar adekvatno opremljen i otvoren	Opština Štrpce i donatori	Od juna 2024 do decembra 2024. god.					Biće determinisana na osnovu investicionog obima
Posebni cilj 1.2. i napređenje pristupačnosti osobama sa invaliditetom u opštini Štrpce									
Aktivnosti	Odgovorne institucije i institucije uključene u sprovođenje	Indikatori	Finansijska sredstva mogu biti potraživana od	Vremenski rokovi	Okvirna procena budžeta neophodnog za realizaciju aktivnosti				
Uklanjanje prepreka za nesmetano kretanje osoba sa invaliditetom u opštini Štrpce, a u skladu sa Lokalnim planom u oblasti invalidnosti 2015 – 2017	Opština Štrpce	Uklanjanje prepreke za nesmetano kretanje osoba sa invaliditetom na saobraćajnoj infrastrukturi u Glavnoj ulici i poboljšanje pristup u 2 javna objekta	Opština Štrpce, ministarstva, nevladine organizacije, šeme grantova na Kosovu i drugi donatori	Do decembra 2023. god.	2022	2023	2024	15.000 €	5.000 €
Opšti cilj 2. Urpređenje kvaliteta postojećih i razvoj novih socijalnih i porodičnih usluga									
Posebni cilj 2.1. i napređenje usavršavanje zaposlenih i lica angažovanih u pružanju porodičnih i socijalnih usluga									
				Vremenski rokovi	Okvirna procena budžeta neophodnog za realizaciju aktivnosti				
					2022	2023	2024		

Aktivnosti	Odgovorne institucije i institucije uključene u sprovođenje	Indikatori	Finansijska sredstava mogu biti potraživana od	2022			2023			2024		
				Vremenski rokovi	Okvirna procena budžeta neophodnog za realizaciju aktivnosti	2022	2023	2024	2022	2023	2024	
Angažovanje novog stručnog kadra u CSR	Opština Štrpce, MRSZ	2 stručna radnika zaposlena,	Opština Štrpce, MSRZ	Do decembra 2024. god.	5.600€	11.200€	11.200€	11.200€	11.200€	11.200€	11.200€	
Kontinuirana edukacija osoblja CSR	Opština Štrpce, MRSZ i nevladine organizacije	stručni kadrovi CSR pohađali 9 radionica /stručnih seminara za pružanje SIPU	Opština Štrpce, MSRZ, donatoria i nevladinih organizacije	Do decembra 2024. god.	2.000€	2.000€	2.000€	2.000€	2.000€	2.000€	2.000€	
Jačanje kapaciteta nevladinih organizacija koje se bave pružanjem socijalnih i porodičnih usluga i omladinskih nevladinih organizacija	Savetodavna grupa	3 treninga godišnje organizovano	Donatori, šema grantova za jačanje lokanih NVO na Kosovu	Do decembra 2024. god.	5.000€	5.000€	5.000€	5.000€	5.000€	5.000€	5.000€	
Posebni cilj 2.2. I ostizanja standarda za pružanje socijalnih i porodičnih usluga												
Aktivnosti	Odgovorne institucije i institucije uključene u sprovođenje	Indikatori	Finansijska sredstava mogu biti potraživana od	2022			2023			2024		
				Vremenski rokovi	Okvirna procena budžeta neophodnog za realizaciju aktivnosti	2022	2023	2024	2022	2023	2024	
Licenciranje stručnih kadrova CSR od strane MRSZ	CSR	3 službenika licencirana od strane MRSZ	Posebna budžetska linija CSR za plate službenika, NVO, donatori	Do juna 2023. god.	-	-	-	-	-	-	-	
Licenciranje nevladinih organizacija koje se bave pružanjem socijalnih i porodičnih usluga od strane MRSZ	Savetodavna grupa	2 NVO licencirane od strane MRSZ	Šema grantova za jačanje lokanih NVO na Kosovu i sopstvena sredstva NVO	Do decembra 2023. god.	500 €	500 €	500 €	500 €	500 €	500 €	500 €	
Nabavka adekvatnog vozila za rad na terenu CSR	Opština Štrpce	Nabavljeno 1 adekvatno vozilo za terenski rad u ruralnim područjima i uključeno u rad mobilnih terenskih timova za posete starim licima u ruralnim područjima, 120 poseća u toku godine obavljeno	Donatori	Do decembra 2022. god.	16.000 €	16.000 €	16.000 €	16.000 €	16.000 €	16.000 €	16.000 €	
Nabavka vozila prikladnog za prevoz osoba sa invaliditetom	Nevladine organizacije	Nabavljeno 1 vozilo za prevoz osoba sa invaliditetom	Donatori	Do decembra 2022. god.	15.000 €	15.000 €	15.000 €	15.000 €	15.000 €	15.000 €	15.000 €	

Posebni cilj 2.3. f. razvoj novih usluga za podršku deci i mladima sa invaliditetom i osobama sa invaliditetom, podizanjem svesti i njihovo uključivanje u društveni život							
Aktivnosti	Odgovorne institucije i institucije uključene u sprovođenje	Indikatori	Finansijska sredstava mogu biti potražavana od	Vremenski rokovi	Okvirna procena budžeta neophodnog za realizaciju aktivnosti		
					2022	2023	2024
Kreiranje programa rada Centra za decu i mlade sa invaliditetom i osobe sa invaliditetom	Savetodavna grupa (CSR i nevladine organizacije)	izrađen trogodišnji program rada	Nevladine organizacije	Do marta 2022. god.	300 €		
Kreiranje programa rada Omladinskog centra	Savetodavna grupa (CSR i nevladine organizacije)	izrađen trogodišnji program rada	Nevladine organizacije	Do marta 2022. god.	300 €		
Uspostavljanje usluge personalnog asistenta	Savetodavna grupa (CSR i nevladine organizacije)	Uspostavljen servis 4 personalna asistenta angažovana	Opština Štrpce, MSRZ, donatori, nevladine organizacije i šema grantova na Kosovu	Od 2022. do 2024. god.	13.500 €	13.500 €	13.500 €
Otvoravanje dnevnog boravka i razvoj drugih socijalnih i porodičnih usluga	Savetodavna grupa (CSR i nevladine organizacije)	Dnevni boravak otvoren i funkcionalan	Opština Štrpce, MSRZ, donatori, nevladine organizacije i šema grantova na Kosovu	Od 2022. do 2024. god.	14.000 €	14.000 €	14.000 €
Pružanje savetodavnih i psihoterapijskih usluga u okviru Centra	Licencirane NVO	izrađen program i 20 osoba koristi usluge u okviru Centra	NVO, donatori, šema grantova na Kosovu	Od 2023. do 2024. god.		6.000€	6.000€
Profesionalno osposobljavanje osoba sa invaliditetom	Licencirane NVO	izrađen program i 20 osoba koristi usluge u okviru Centra	NVO, donatori, šema grantova na Kosovu	Od 2022. do 2024. god.	7.000 €	7.000€	7.000 €
Sajam zapošljavanja osoba sa invaliditetom	Agencija za zapošljavanje Kosova, Opština Štrpce, CSR, nevladine organizacije	Održana 2 sajma zapošljavanja osoba sa invaliditetom	Opština Štrpce, NVO, donatori i šema grantova na Kosovu	Od 2023. do 2024. god.	2.500€	2.500€	2.500€
Posebni cilj 2.4. f. ormiranje objedinjene evidencije dece i mladih sa invaliditetom, osoba sa invaliditetom i korisnika socijalnih i porodičnih usluga u opštini Štrpce							
Aktivnosti	Indikatori	Finansijska sredstava mogu biti potražavana od	Vremenski rokovi	Okvirna procena budžeta neophodnog za realizaciju aktivnosti			
				2022	2023	2024	

Odgovorne institucije i institucije uključene u sprovođenje		Odgovorne institucije i institucije uključene u sprovođenje		Odgovorne institucije i institucije uključene u sprovođenje		Odgovorne institucije i institucije uključene u sprovođenje		Odgovorne institucije i institucije uključene u sprovođenje	
Kampanja dezigm	atizacije dece i mladih sa invaliditetom i osoba sa invaliditetom	Savetodavna grupa – CSR, nevladine organizacije i mediji	Promotivna kampanja kreirana, podeljen promotivni materijal, 2 promotivna spota plasirana na radiju, televiziji i društvenim mrežama	NVO, donatori, šema grantova na Kosovu	Od 2022. do 2024. god	1.000 €	1.000 €	1.000 €	1.000 €
Izrada jedinstvenog i registra Socijalna karta opštine Štrpce		Opština Štrpce	Sačinjena jedinstvena i centralizovana evidencija dece i mladih i osoba sa invaliditetom u elektronskom obliku	Opština Štrpce, NVO, donatori, šeme grantova na Kosovu	Od 2022. do 2024. god.	2.000 €	2.000 €	2.000 €	2.000 €
Popis i kategorizacija dece i mladih sa invaliditetom i osoba sa invaliditetom		Opština Štrpce, CSR, nevladine organizacije	Funkcionalna jedinstvena i centralizovana evidencija, u elektronskom obliku, sadrži tačne i ažurne podatke o socijalno-ekonomskom statusu pojedinca i sa njim povezanih lica.	Opština Štrpce, NVO, donatori, šeme grantova na Kosovu	Od 2022. do 2023. god	1.000€	1.000€	1.000€	1.000€
Posebni cilj 2.5. Partnerstvo između CSR, NVO i privatnog sektora – nastavak rada Savetodavne grupe									
Aktivnosti	Odgovorne institucije i institucije uključene u sprovođenje	Indikatori	Finansijska sredstva mogu biti potraživana od	Vremenski rokovi	Okrvna procena budžeta neophodnog za realizaciju aktivnosti				
Formiranje Savetodavne grupe	Opština Štrpce, CSR i nevladine organizacije	Opštinska odluka o formiranju Savetodavne grupe doneta	Opština Štrpce	Do juna 2022. god.	2022	2023	2024		
Tematske tribine, okrugli stolovi, medijska kampanja edukovani građana o potrebama dece i mladih sa invaliditetom i osoba sa invaliditetom	Savetodavna grupa	2 tematske tribine održane, 2 okrugla stola održana i 1 promotivni spot plasiran na radiju, televiziji i društvenim mrežama	NVO, donatori, šema grantova na Kosovu	Od 2022. do 2024. god.	1.500 €	1.500 €	1.500 €	1.500 €	1.500 €
Posebni cilj 2.6. Unapređenje kvaliteta života starijih lica i žena u ruralnim područjima									

Aktivnosti	Odgovorne institucije i institucije uključene u sprovođenje	Indikatori	Finansijska sredstava mogu biti potraživana od	Vremenski rokovi	Okvirna procena budžeta neophodnog za realizaciju aktivnosti		
					2022	2023	2024
Kreiranje mobilnih timova za terenske posete starim licima u ruralnim područjima (umrežavanje CSF, Doma zdravlja, nevladinih organizacija i privnog sektora)	Opština Štrpce, CSR, Dom zdravlja, nevladine organizacije i privatni sektor	120 poseta starim licima u ruralnim područjima obavljeno u toku 1 godine	Opština Štrpce, CSR, Dom zdravlja, donatori, nevladine organizacije i privatni sektor	Od 2022. do 2024. god.	12.000 €	12.000 €	12.000 €
Edukacija volontera i davaoca usluga starijim licima	Nevladine organizacije	20 omladinaca trenirano za pružanje usluga pomoći starijim licima	Nevladine organizacije	Od 2022. do 2024. god.	500 €	500 €	500 €
Osnazivanje žena u ruralnim područjima i formiranje socijalno preduzeća/udruženja radi plasiranja domaćih proizvoda	Nevladine organizacije	3 treninga održana, 1 socijalno preduzeće/udruženje za plasiranje domaćih proizvoda formirano	Nevladine organizacije	Od 2022. do 2024. god.	2.000 €	2.000 €	2.000 €
Opšti cilj 3. Poboljšanje socijalnih i porodičnih usluga za nevećinske zajednice u opštini Štrpce							
Posebni cilj 3.1. Izdizanje svesti o dostupnim socijalnim i porodičnim uslugama							
Aktivnosti	Odgovorne institucije i institucije uključene u sprovođenje	Indikatori	Finansijska sredstava mogu biti potraživana od	Vremenski rokovi	Okvirna procena budžeta neophodnog za realizaciju aktivnosti		
					2022	2023	2024
Promotivna kampanja na maternjem jeziku nevećinskih zajednica o dostupnosti socijalnih i porodičnih usluga u opštini Štrpce	Opština Štrpce, CSR i nevladine organizacije	Štampanje i distribucija promotivnog materijala na maternjem jeziku nevećinskih zajednica, 3 tribine organizovane	Opština Štrpce, CSR, nevladine organizacije i donatori	Od 2022. do 2024. god.	1.500 €	1.500 €	1.500 €
Sajam zapošljavanja za nevećinske zajednice u opštini Štrpce	Agencija za zapošljavanje Kosova, Opština Štrpce i nevladine organizacije	2 sajma zapošljavanja organizovana	Nevladine organizacije i donatori	Od 2023. do 2024. god.	2.500 €	2.500 €	2.500 €
Opšti cilj 4. Prevencija nasilja u porodici							

Posebni cilj 4.1. Programi prevencija nasilja realizovani u porodici uz međusektorski pristup							
Aktivnosti	Odgovorne institucije i institucije uključene u sprovođenje	Indikatori	Finansijska sredstava mogu biti potraživana od	Vremenski rokovi	Okvirna procena budžeta neophodnog za realizaciju aktivnosti		
					2022	2023	2024
Obezbeđivanje socijalnog stana za urgentno i kratkotrajno zbrinjavanje žrtava porodičnog nasilja i lica u stanju potrebe	Opština Štrpce	1 stan za urgentno zbrinjavanje žrtava porodičnog nasilja obezbeđen i opremljen	Opština Štrpce, donatori	Od 2022. do 2024. god.	3.600€	3.600€	3.600€
Međusektorska medijska kampanja podizanje svesti o raznim oblicima porodičnog nasilja	CSR, NVO, Policija, Pravosuđe	3 okrugla stola održana, 1 promotivni spot plasiran na radiju, televiziji i društvenim mrežama, promotivni materijal odštampan	Nevladine organizacije, donatori, šema grantova na Kosovu	Od 2022. do 2024. god.	2.000 €	2.000 €	2.000 €